

A PREMISSZA

Amikor az ember leül forgatókönyvet írni, nem muszáj tudnia a premisszát, a kezdéshez elég egy karakter, egy helyzet, egy gondolat. Ez aztán tovább fejlődik, és a történet lassan kibomlik magától. A premissza tulajdonképpen a te meggyőződésedet, véleményedet tükrözi. Fontos, hogy megtaláld, mi a véleményed a témáddal kapcsolatban. Az író kell higgyen a premisszában, a premissza a véleményét kell tükrözze. Az olvasó, vagy a néző nem biztos, hogy egyetért az író meggyőződésével. Ezért a drámán, a forgatókönyvön keresztül az író igazolja a meggyőződését.

Egyetlen ötlet, helyzet nem elég erős ahhoz, hogy világos premissza nélkül elvezessen a logikus befejezésig. Premissza nélkül cizellálhatod az ötletet, továbbléphetsz egy újabb helyzetre, csak nem fogod tudni, merre tartasz. Ha nincs premisszád, arra riadsz, hogy céltalan cselekménnyel, párbeszéddel töltöd ki a forgatókönyvet, és közben nem haladsz semerre. Olyan lesz a történeted, mint a férfié, aki szalad az úton, liheg, izzad, és amikor megkérdezed tőle hova tart, azt feleli: nem tudom. Úton vagyok. Vagy mint a férfi, aki bütyköl a műhelyében rugók és fogaskerekek közt, megszállottan, és amikor megkérdezed, mit készít, azt feleli titokzatosan: nem tudom. Életünk minden pillanatának van egy premisszája, egy célja, koncepciója arra vonatkozóan, hogy amit cselekszünk, azt miért tesszük.

Nem ajánlott olyan premisszát választani, amiben nem hiszel. A jó premissza az író teszteli meg. Ezért fordulj magadba, ne külső elvárások felé.

Van egy ötleted, egy gondolatod, egy hangulatod, amit ki akarsz fejezni. Meg kell találnod hozzá a megfelelő szereplőket, helyzeteket, amelyek a legközelebb visznek ahhoz, hogy pont azt fejezd ki, amit akarsz. Ha nem tudod, mit akarsz, hogy tudod kiválasztani a millió lehetséges szereplő és helyzet közül azt, amelyik neked kell? Ilyenkor szoktak öncélú és hatásvadász jeleneteket kiválasztani, amik előbb-utóbb biztos kudarchoz vezetnek.

A forgatókönyvírás nem költészet, itt számíthatni kell, struktúrában látni, racionálisan mérlegelni és – ösztönből dönteni. De ehhez kell egy biztos érzése vagy tudása annak, hogy mi a végcél, hova akarunk eljutni, mit akarunk kifejezni, mi a premissza?

Híres premisszák:

Rómeó és Júlia: Az igaz szerelem még a halállal is dacol.

Lear király: Vakhit pusztuláshoz vezet.

Othello: A féltékenységi elpusztítja önmagát és szerelme tárgyát.

Minden premisszának 3 része van:

Pl. A fukarság pazarláshoz vezet. – premissza.

1. rész – a karakterre utal – a karakter fukar
2. rész – a konfliktusra utal – „vezet”
3. rész – a darab végére utal – pazarlás

A szélsőségek általában pusztuláshoz vezetnek.

Több filmnek is lehet azonos premisszája – ettől a filmek nem fognak hasonlítani egymásra. Egy forgatókönyvnek, drámának, filmnek csak egy premisszája legyen.

Párbeszédben nem ajánlott kimondani a premisszát, de nem tilos.

A premissza nem kell egyetemes igazság legyen. Az igaz szerelem nem dacol minden esetben a halállal. De ha már ezt a premisszát választod, akkor ebben az esetben igenis dacolnia kell a halállal. Mert olyanok kell legyenek a körülmények, a fiziológiai, szociológiai és pszichológiai tényezők.

Vigyázni kell, hogy a premissza ne legyen túl feltűnő, nem szabad bábokat csináljon a karakterekből.

Ha nincs premissza, a karakterek élettelenek lesznek. Nem tudják, miért cselekszenek – egyetlen érvük, hogy az író azt mondja nekik. Emiatt senki nem hiszi el nekik, amit csinálnak, ezért hiteltelenek.

A karakterek muszáj valódi emberek legyenek. Bármit tesznek, arra ésszerű okuk kell legyen (még a hídon meztelenül mászkáló férfinak is – a múltkori feladatból). Az események mögötti okok érdekelnek minket. Az, hogy miért követték el őket? Vért és gyilkosságot eleget látunk a híradóban is, az emberek azért mennek moziba, színházba, hogy megtudják, miért követték el őket? Minél többet társz fel a gyilkos környezetéből, fiziológiájából, pszichológiájából, annál jobb lesz a film.

A KARAKTER

1. A CSONTSZERKEZET

Ha az embert tanulmányozzuk, nem elég tudni róla, hogy durva, udvarias, erkölcsös, degenerált. Azt is tudni kell, miért ilyen.

Fiziológiai tényezők

Nem kell bizonyítani, hogy a fiziológiai dolgok mennyire fontosak. Egy púpos teljesen másképp, ellenkezőleg látja a világot, mint egy tökéletes fizikumú egyed. A béma, a vak, a süket, a szép, a csúnya, a magas, az alacsony – mind más-más színben látják a világot, a dolgokat. A beteg szemében az egészség a legnagyobb kincs, az egészséges, ha egyáltalán eszébe jut ezen elgondolkodni, alábecsüli az egészség szerepét. Ha elmúlik a fogfájásunk, csak 1-2 napig okoz örömet, hogy nem fáj, utána eszünkbe sem jut ezen örvendezni.

A testfelépítésünknek köze van ahhoz, hogy toleránsak, dacosak, alázatosak, arrogánsak leszünk. Befolyásolja a szellemi fejlődésünket, felsőbbrendűségi és kisebbségi komplexusok alapjául szolgál.

A szociológiai dimenzió

Fontos a szociológiai dimenzió is. De ugyanabban a házban lakó szomszéd kisfiúk sorsa más-más lesz, mint a tied. Közelebbről kell elemezni, hogy miben különböznek. Számít, hogy: Ki volt apád, anyád? Betegeskedtek, egészségesek voltak? Jól kerestek? Voltak barátaid? Milyen hatással voltak rád? És te rájuk? Milyen könyvet olvasol? Jársz templomba? Milyen ruhákat szeretsz?

Ha a barátod meghív a születésnap bulijára, és te azt feleled: rendben, ott leszek, azzal egy egyszerű kijelentést teszel. De a kijelentés egy bonyolult szellemi folyamat eredménye. Miért fogadod el a meghívást?

- a magány miatt, mert nem akarsz egyedül lenni
- túlteng benned az energia
- azt reméled, elfelejtet a gondjaid

- ismerkedni akarsz, mert nincs párod, és reménykedsz, hogy megismeresz egy lehetséges partnert

Állapítsuk meg, hogy a boldogság összetevői: egészség, kielégítő pozíció, szeretet és remény a fejlődésre. Ha ebből bármely elemet megváltoztatok, felforgatom az illető életét. Ha egy boldog, kielégítő állapotban, a szépen elrendezett egyensúlyban a legkisebb zavar támad, az felborzolja az ember kedélyét.

Minden emberre hatással van a környezete, egészsége, gazdasági helyzete. És mivel minden változik (a környezet, az egészség és a gazdasági helyzet is), ezért az ember is változik. „Minden változik, egyedül a változás örök.” – aranyigazság. Az élet – változás: a legkisebb zavar és módosul az egész rendszer.

Például: A szerelem fejlődése

- a fiú és a lány megfelelő körülmények közt találkozik – a közös érdeklődés hozza össze őket (sport, művészet)
- a közös érdeklődés odáig mélyül, hogy már szimpátiát és gyengédséget éreznek
- ez mélyül és kötődés lesz belőle
- ha semmi zavaró tényező nem merül fel, akkor hamarosan bolondulnak egymásért
- ez mélyül rajongássá, majd mámorra, majd imádatra, majd szerelemmé. A szerelem vizsgálja az önfeláldozás: a szerelemért bármilyen próbát ki kell állni.
- ezután jön a házasság és a happy end.

Ha ebbe a folyamatba bezavar valami, pl a kötődés állapotban egy rosszindulatú pletyka jut a fiú fülébe, hogy a lánynak már sok kapcsolata volt, akkor a fiú, előző tapasztalatai függvényében kétféleképpen reagálhat:

- megijed – hüvös viselkedés, rosszindulat, majd ellenszenv
- ha a fiú anyja is kiélte a fiatalságát, és ettől csak jobb anya és feleség lett, akkor a fiú kötődése még erősebb lesz, még gyorsabban lesz belőle szerelem

A pszichológiai dimenzió

A pszichológiai dimenzió az előző kettő terméke. Lehet, hogy a karakterünkben bujkál egy betegség, amiről ő sem tud – de kihat arra, hogy hogyan viselkedik a környezetével.

Ha testi fogyatékosága van, többféleképpen reagálhat: beletörődik, bosszankodik, vagy gúnyt űz magából, de nem vonhatja ki magát a testi fogyatékoság hatása alól.

A 3 dimenziós karakter kulcsfontosságú ahhoz, hogy a forgatókönyv jó legyen. Hamlet, Médea, Othello – mind 3 dimenziósak.

Ha ugyanabban az utcában lakik két gyerek: a köztük levő apró különbségek, a családi háttér és a szellemi fejlődés befolyásolja, hogy ki hogyan reagál az adott szociológiai feltételekre. Ahogy nincs két egyforma hópehely (mert az atmoszféra legkisebb zavara, a szélirány, stb. mind befolyásolja), úgy nincs két egyforma ember, mert mindig kicsit eltérő a környezet, plusz a különböző fizikumok.

Meghatározza az egyén fejlődését például az, hogy az apja mindig kedves, csak néha kedves, 1x volt kedves, sohasem kedves vele.

Egy egyénnek is vannak jókedvű és depressziós pillanatai – de ezeknek is mindig van oka – még akkor is, ha rejtett.

Például: A 30 éves férfi munkájában sikeres, szereti a feleségét, gyerekeit, jól keres – mégsem leli örömét semmiben, unatkozik, un mindent, a családját, a gyerekeit, a munkáját, a barátait. Mindent kipróbált, de az új szerelem sem hozott újat, azt is unta. Őszintén nagyon unta az életet. Elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Leült megírni a búcsúlevelet – de közben gyomorgörge lett. Dilemma elé került: meg akar halni, de fáj a hasa és mégsem akar fájó hassal meghalni. Bevett egy hashajtót. Mikor újra leült írni, már nem értette, hogy miért is akart meghalni. Újjászületett.

Minden érzelem kihat a testre. A lelki élet befolyásolja a testi funkciókat, mindenki hallott már olyan esetekről, amikor valakit a nagy bánat lebetegített. Még az éteri szerelem is befolyásolja a testi funkciókat, például az emésztést, az alvást.

Minden lelki reakció a 3 dimenzió eredménye. Nem kell minden tulajdonság helyet kapjon a forgatókönyvben – elég, ha kiderül a szereplő viselkedéséből, nem kell konkrétan leírni.

A film minden történésének közvetlenül a premissza igazolására összeválogatott karakterekből kell erednie. A karaktereknek elég erőseknek kell lenniük ahhoz, hogy a premisszát erőlködés nélkül igazolják.

Kivonatos felsorolás a 3 dimenziós karakter csontszerkezetéről. (A feladat elkészítésekor ezt a táblázatot kell kitölteni.)

Fiziológia

1. Nem
2. Kor
3. Magasság, súly
4. Hajszín, szemszín, bőrszín
5. Testtartás
6. Megjelenés: jóképű, túlsúlyos, alultáplált, tiszta, rendes, kellemes, rendetlen. A fej, az arc, a végtagok formája.
7. Hibák: deformitások, rendellenességek, anyajegyek. Betegségek.
8. Örökség – fizikai tulajdonságokat, egészséget, betegségeket öröklött, kitől, kire hasonlít.

Szociológia

1. Osztály: alsó, közép, felső.
2. Foglalkozás: a munka típusa, munkaórák, jövedelem, munkakörülmények, szakszervezeti tagság, hierarchiához való hozzáállás, munkaalkalmasság.
3. Iskolázottság: osztályok száma, iskola típusok, jegyek, kedvenc tantárgyak, leggyengébb tantárgyak, készségek.
4. Családi élet: szülők élnek-e, külön élnek-e, elváltak-e, jól nevelték-e, jövedelem, habitus, szellemi fejlődés, hibák. A karakter családi állapota.
5. Vallás
6. Faj, nemzetiség
7. A közösségben elfoglalt hely: vezérbika, klubok, sportok.
8. Politikai kapcsolatok, politikához való viszonyulás.
9. Szórakozás, hobbi: könyv, újságok, magazinok.

Pszichológia

1. Nemi élet, erkölcsi elvek
2. Személyes premissza, becsvágy
3. Frusztrációk, nagy csalódások
4. Vérmérséklet: hirtelen haragú, nyugis, pesszimista, optimista
5. Az élethez való hozzáállás: rezignált, militáns, behódoló.
6. Komplexusok: megszállottság, gátlások, babonák, fóbiák.
7. Extrovertált, introvertált, ambivertált
8. Képességek: nyelvek, tehetségek
9. Jó tulajdonságok: képzelet, ítélőképesség, ízlés, higgadtság.
10. I.Q.

2. A DIALEKTIKUS MEGKÖZELÍTÉS

Szókratész (mint Platón párbeszédeiből megtudjuk) a következő módszerrel tárja fel az igazságot:

- felállít egy tételt – tézis
- keres rá egy ellentmondást – antitézis
- az ellentmondás fényében korrigál – szintézis – és felállít egy új tézist, melyre ismét keres egy ellentmondást, és ez így mehet tovább a végtelenségig
-

A tézis, antitézis, szintézis – ez a 3 lépés minden mozgás alaptörvénye – ami mozog, az folyton ellentmond önmagának. Minden létezés alapesszenciája az állandó változás. Minden magában hordja a saját ellentettjét. Az ember látszólagos ellentmondások útvesztője: tervez valamit, de közben mást csinál, szeret, de azt hiszi, gyűlöl, az elnyomott, megalázott is táplál rokonszenvet, megértést az őt elnyomók/megalázók iránt.

Példák az élet úgynevezett nagy rejtélyeire. Pedig van rá magyarázat, csak nem szabad feledni, hogy ellentmondás nélkül nem lenne mozgás, sem élet, sem világegyetem.

- a. Egy fiú elszökik otthonról, mert az anyja ragaszkodik hozzá, hogy kisöpörje rendetlen lakásukat. A fiú utál söpörni. Munkájával viszont elégedett: gondnoksegéd egy nagy házban, fő feladata, hogy sepregesse az előcsarnokot és az utcát. Miért?
- b. Egy 20 éves lány hozzámegy egy 50 éves férfihoz és őszintén boldog. Miért?
- c. A tisztességes, vallásos család lánya lesüllyed az alvilágba és a prostitúcióba. Miért?
- d. A tolvajból megbecsült polgár lesz, a megbecsült polgárból tolvaj. Miért?

Az i.e.V.században Zénón, a dialektika atyja leírta egy nyílvesző röppályáját. A nyílvesző, röptében mindig a röppálya egy bizonyos pontján van, egy bizonyos ponton helyezkedik el – azaz, minden pillanatban egy bizonyos ponton nyugalmi állapotban van, azaz mozdulatlan. Tehát a mozgás sem fejezhető ki anélkül, hogy ellentmondó tételhez ne folyamodnánk – e két ellentmondó állítás időben egybeeső.

Feladat: egy kimerevített pillanat leírása, a karakter jellemzése egy kimerevített pillanatban. Egy karaktert kell felépíteni a csontszerkezet alapján: ki kell tölteni minden rubrikát. Ha nem érdekli a politika, azt kell odaírni, hogy nem érdekli a politika. Benne kell legyen a múlt, ahonnan elindul, az irány, amerre tart, és sejtetni kell a célt, ahova meg fog érkezni. Éreztetni kell, hogy mozog, fejlődik, halad, úton van. Ebben az egyetlen pillanatban benne van a múlt, a jelen és a jövő lehetőségei. A karakter tulajdonságai, tervei, céljai és a környezethez való viszonya kell őt predesztinálja egy konfliktusra, egy olyan konfliktusra, mellyel igazolni tudtok egy kiválasztott premisszát. Tehát, ha a premissza az, hogy „Az igaz szerelem a halállal is dacol”, akkor a karaktert olyanná kell tenni, hogy képes legyen a halállal is dacolni a szerelemért, tehát nem lehet egy nagyon felületes valaki, mert akkor nem fog meghalni a szerelemért, illetve a környezetét olyanná kell szerkeszteni, hogy lehetősége legyen olyan konfliktusba kerülni, ahol alkalma lesz a halállal is dacolni a szerelemért. Ezenkívül, olyan premisszát és karaktert válasszatok, akiben hinni tudtok. Ha valaki „Az igaz szerelem a halállal is dacol” premisszát választja és nem hisz benne, akkor az nem lesz jó. Vagy ha mégis ragaszkodik ehhez a premisszához, akkor olyan körülményeket teremtsen a hősének, amiben a hős egyszerűen nem tehet mást, mint meghal a szerelemért, méghozzá olyan körülmények közt, hogy az író maga is elismerje, hogy ilyen körülmények közt ez logikus lépés. És ehhez a lehetséges történethez kell írni egy szinopszist.

A karakternek olyannak kell lenni, hogy képes legyen a premisszát igazolni, sőt, hogy ne is legyen alkalmas más útra térni, vagy ha meg is próbál, alkalmatlan legyen rá, és kénytelen legyen azt az utat választani, ami által a premisszákat igazolni fogja.

Minden konfliktus a karakter testi és környezeti adottságaiból fejlődik ki. A megközelítés dialektikus – hiszen a karakterben meglévő ellentmondás veszi rá a karaktert, hogy úgy cselekedjen, ahogy cselekszik, hogy a vallásos családban nevelkedett lány oda jusson, ahova soha nem akart: prostituátnak.

Az írást az ember nem mindig azzal kezdi, hogy tudja, mi a premissza – gyakran az ötlettel vagy a cselekménnyel kezdi, de aztán muszáj, hogy megszövegezzon egy premisszát, mely a cselekményt, ötletet kikristályosítja – ezáltal a cselekmény, az ötlet nem válik el a darabtól, mint egésztől, hanem annak integráns része lesz.

Frank S. Nugent – a New York Times filmkritikusa a „Holtomiglan holtodiglan” című filmről: „egyszerűen csak talált egy aranyos fiatal párt, azaz hagyta, hogy egymásra találjanak, aztán meg hagyta, hadd tegye dolgát a természet. [...] Szokatlan eljárás ez egy forgatókönyvírótól. Szokásuk, hogy sutba vágják a természetet, és a legnyakatekertebb dolgokat találják ki szereplőiknek. Elképesztő, hogy milyen érdekes tud lenni a normális emberi viselkedés.”

Hagyni kell a karaktereknek, hogy megszabják saját végzetüket.

3. KARAKTERFEJLŐDÉS

Az egyetlen dolog, ami az emberi természetről biztosan tudható, hogy változik. Egyetlen olyan birodalom létezik, ahol a karakterek dacolnak a természeti törvényekkel, és nem változnak: a rossz írás birodalmában. Ha a karakter ugyanabban a helyzetben van a forgatókönyv/film végén, mint az elején, akkor az írás/a film rossz.

Konfliktusban ismerzik meg a karakter.

A konfliktus egy döntéssel kezdődik: a döntésre pedig a darab premisszája miatt kerül sor. A karakter döntése mozgásba hoz egy újabb döntést az ellenlábasától. Az egymásból következő döntések viszik előre a drámát, a végállomásig, a premissza igazolásáig.

Mindenki változik, ha sorozatosan olyan konfliktusokba keveredik, amelyek kihatnak az életvitelére. Változik ő is, változik az élethez való hozzáállása is – ez szükségszerű. Miközben valaki azt bizonygatja, hogy ő nem változik, azalatt is változik: öregszik. A karakter, aki nem változik, rosszul megrajzolt karakter. És az ilyen karakter, mindegy milyen helyzetbe kerül, az a helyzet irreális lesz. Ha az ember hibázik, mindig megfejezi egy másikkal, majd még egyel, de az összes hiba az első hiba természetes hozadéka.

Az emberben benne rejlő és az őt körülvevő ellentmondások döntést és konfliktust szülnek. Ezek pedig megint új döntésre és konfliktusra készítetik az embert. A 3 erőcsoport, amitől egy ember elhatározásra jut: a fiziológiai, szociológiai és pszichológiai. Ebből végtelen kombinációt lehet létrehozni.

Ha elültetsz egy makkot, joggal várhatsz tölgyfacsemetét és végül tölgyfát belőle. Az emberi karakter is ilyen. Egy adott karakter a maga módján fog fejlődni a megvalósulás útján. Csak a rossz írónál fordul elő, hogy az ember jellemére tekintet nélkül változik. Ha a makkból almafa lenne, megdöbbenénk. Az író által felvonultatott valamennyi karakternek magában kell hordoznia a jövőbeli fejlődés magját. Ha valaki a film végére bűnöző lesz, muszáj már az elején meglegyen benne a bűnözés magja, lehetősége. Rómeóban is megvannak azok a jellemvonások, melyek az elkerülhetetlen vég felé sodorják. A darab elején Rosalindába szerelmes, aki nem szereti viszont – ám Rómeó mégis, életét kockáztatva elmegy a halálos családi ellenség, a Capuletek házához egy estélyre, mert tudja, hogy Rosalinda ott lesz, és reméli, hogy legalább egy pillantást vethet majd szerelmére. Ott, a vendégek közt pillantja meg Júliát, aki miatt elfelejti még Rosalindát is. Ha megnézzük halált megvető tettét

– az életét kockáztatta azért, hogy egy pillantást vessen Rosalindára – sejthetjük, mire lesz képes Júliáért, élete igaz szerelméért. Rómeóban benne rejlik a bukás – heves vérmérséklete, amelyen képtelen uralkodni, olyan dolgokra sarkallja, amiket más könnyedén elkerülne. Vérmérséklete, családi háttere – azaz a karaktere az a mag, amely szavatolja fejlődését és igazolja a szerző premisszáját. Olyan anyagból gyúrták, amely későbbi tettei elkövetésére sarkallja (gyilkosság, öngyilkosság). Ez a jellemvonás az első kimondott szóban jelen volt.

Minden hiba, és a hibák következményei az előző hibákból erednek. A hibák pedig mindig csak azután hibák, hogy elkövetik őket, az adott helyzetben az oka lehet a sajnálat, nagylelkűség, együttérzés, engedékenység. Ami a végén ostobaság, az lehet, hogy az elején szép gesztusként indul.

A fejlődés a karakter válasza az őt ért konfliktusra. A karakter úgy is fejlődhet, hogy rossz döntéseket hoz, és úgy is, hogy jó döntéseket.

Van egy szerető pár. Talán elsodródna egymástól, konfliktus támad közöttük, talán elmélyül a szerelmük és a konfliktus kívülről érkezik. Ettől függően a premissza lehet „A viszontagságok elmélyítik az igaz szerelmet.” vagy az is, hogy „Még az igaz szerelem is megszenvedi a viszontagságokat.” Ezekkel a premisszákkal elérendő célt tűzöl a karakterek elé, a lehetőséget, hogy fejlődjenek és igazolják a premisszákat.

4. AKARATÉRO A KARAKTERBEN

A gyenge karakter nem bírja el az elhúzódó konfliktus terhét – nem bír el egy egész filmet. Olyan karakter kell, aki nemcsak hajlandó harcolni a meggyőződéséért, de megvan benne az erő, a kitartás is, hogy a harcot megvívja a logikus lezárásig. Indíthatunk gyenge emberrel, aki útja során erőt gyűjt, és indíthatunk erős emberrel, akit a konfliktusok legyengítenek, de nem annyira, hogy ne legyen benne kellő kitartás a megaláztatások elviselésére.

A jó filmekben/drámákban a karakterek addig erőltetik a kérdéses ügyet, amíg elbuknak, vagy a céljukat elérik.

Nem csak az aktív karakterek lehetnek erősek.

- Csehov karakterei passzivitásukban erősek, annyira, hogy a körülmények egyesült erővel is nehezen gyűrik le őket.
- Az is erős karakter, ha valaki nem akar változni, nem jöhet akkora katasztrófa, hogy megmozduljon, az idők változnak, de ő makacsul őrzi a status quoját – ez is hatalmas erőt igényel, hogy az ember valamirevaló harcba kezdjen a természet törvényeivel. Az ilyen karakterek végül elbuknak, mert mindenki elbukik, aki képtelen az adaptációra, de a változás ellen harcolni nehéz harc, erő kell hozzá.
- A kitartás is erő. Hamlet egy bulldog kitartásával bizonyítja apja halálának a körülményeit. A „gyenge édesanya” is lehet erős karakter: gyengeségével, kedves, gyöngéd szavakkal, keserű könnyekkel látszólag hatástalan csendekkel, néma ragaszkodásával tönkre teheti a saját gyereke és a körülötte élők életét.

Gyenge karakter az, aki valamiért képtelen eldönteni mit tegyen. Miért? Ha a helyzet nem elég sürgető a karakter számára, hogy lépjen, akkor az író kötelessége, hogy világosabban definiálja a premisszákat – meg kell növelnie a kényszert. Nincs olyan karakter, aki ne szállna harcba a megfelelő körülmények között. Ha gyenge, ha nem áll ellen, az azért van, mert az író nem találta meg azt a pszichológiai pillanatot, amikor nem csak készen áll, de alig várja, hogy harcolhasson. Ilyenkor az író hibásan választotta meg a támadáspontot. Hagyni kell, hogy a döntés megérjen. Lehet, hogy a szerző egy átmeneti állapotban ragadta

meg a karaktert, amikor még nem kész cselekedni. Életbevágóan fontos, hogy a lelki fejlődés csúcán ragadjuk meg a karaktert. Meg kell lelteni ezt a pillanatot, amikor az író a legelőnyösebben nyúlhat a karakterhez. Tehát nincs gyenge karakter – csak rosszul megválasztott pillanat.

„Buta”, „őrült” okok gyilkosságokra (erről jelent meg egy cikk a New York Times vezércikkében 500 gyilkosság tanulmányozása után):

- egy férj halálra verte a feleségét, mert a vacsora nem készült el mire hazaért
- a barát megöli a másikat egy 25 centes vita miatt
- egy vendéglős lelövi a vendégét, mert összeszólalkoztak egy szendvicsen
- egy törzsvendég leszúr egy másikat abban a vitában, hogy melyik dobja be az ötcentest először gépzongorába

Feladat: Keresni az interneten egy hírt egy ésszerűtlen gyilkosságról és felépíteni az okot, a körülményeket, a motivációkat, a gyilkos és a meggyilkolt személyiségét.

5. CSELEKMÉNY VAGY KARAKTER?